

Šis, 71-asis, „Darbų ir dienų“ numeris ypatingas. Juo pažymimos kelios svarbios datos. Prieš 100 metų Kaune prasidėjo Aukštieji kursai, kurie davė pradžią 1922 metais įkurtam Lietuvos universitetui, 1930-iaisiais pavadintam Vytauto Didžiojo vardu, po 20 metų uždarytam, o 1989 metais atkurtam, taigi šiomet švenčiančiam trisdešimtmetį. Trisdešimtmetis ir žmogui, ir institucijai yra brandos amžius, vertas ne tik šventinės retorikos, bet ir gilesnių apmąstymų. Apmąstymų apie bendrą aukštojo mokslo situaciją Lietuvoje – platesnį kontekstą, lėmusį VDU kismą ir virsmą tuo, kuo jis yra šiandien. Tam yra skirtas Antano Kulakausko straipsnis, kuriame viešosios politikos analitiko akimis peržvelgiami Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinti pagrindiniai mokslo ir studijų politikos principai, jų taikymas politikos ir valdymo praktikai, – visa mokslo ir studijų politikos formavimo ir įgyvendinimo grandinė bei galutinis jos rezultatas – dabartinė mokslo ir studijų sistemos būklė. Šiame bendrame fone itin aktualūs tampa Kęstučio Skrupskelio filosofiniai svarstymai ir argumentai už aukštojo humanitarinio išsilavinimo vertę bei svarbą visų mūsų gyvenimo kokybei ir krašto gerovei.

Kiti du monografinės šio numerio dalies tekstai yra visai kitos plotmės. Tai šilti ir asmeniškai Broniaus Genzelio prisiminimai ir jo profesoriavimo patirtis VDU drauge su filosofiniais apmąstymais apie istorinį vyksmą. Antrasis tekstas skirtas pirmą kartą atskiru rinkiniu skelbiamiems VDU atkūrimo dokumentams ir to meto spaudos publikacijoms VDU tema, surinktomis Kęstučio Raškausko ir pristatytoms jo parengtu įvadu.

„Atradimų“ dalyje tęsiama VDU tema. Čia pirmą kartą skelbiami Jurgio Gimbuto atsiminimų fragmentai apie VDU karo metais, apie sunkius laikus, pasibaigusius VDU uždarymu. Šaltinio publikacijos teisėmis skelbiama ir dabartinio VDU rektoriaus Juozo Augučio kalba, pasakyta iškilmingame Senato posėdyje minint VDU atkūrimo trisdešimtmetį.

Atskirųjų straipsnių dalis labai įvairialypė. Joje skelbiami labai plačios aprėpties (objekto prasme) Vuko Vukotičiaus ir Sigitos Jakimovienės tyrimai apie kalbos planavimą ir nusikaltimų diskursą atitinkamai. Čia tyrimo kryptis – nuo bendro link atskiro, nuo abstraktaus link konkrečiau. Konkretesniems objektams skirtų tekstų autoriai juda priešinga kryptimi, naudodami atskirų atvejų analizę platesniems apibendrinimams – skandalui kaip politikos keitimo įrankiui bei radijo ir televizijos daromai įtakai lietuvių kalbai. Šioms temoms skirti Austėjos Masiokaitės-Liubienienės ir Laimos Nevinskaitės darbai. Simboliška ir prasminga tai, kad šios dalies autoriai yra jaunieji mokslininkai. Jie tarsi atveria vartus į atsinaujinantį „Darbų ir dienų“ žurnalą, per trisdešimt atkurtojo universiteto metų įžengusių į aštuntąją savo numerių dešimtį ir pasirengusių modernėti. Tikėkimės, kad ir autoriams, ir skaitytojams jis bus vertingas ir įdomus.

Prof. Rūta Petrauskaitė
Žurnalo *Darbai ir dienos* vyriausioji redaktorė